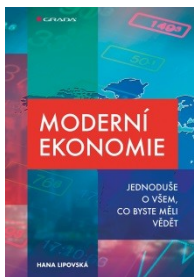

ZÁKLADY EKONOMIE

Vyučující: Hana Lipovská, lipovska@mail.muni.cz
(kancelář 508)

Ukončení: písemná zkouška (abcd)

Literatura:

- ppt v ISu (Studijní materiály BPE_ZEKO)
- LIPOVSKÁ, H.: *Moderní ekonomie – Jednoduše o všem, co byste měli vědět.* Grada 2017.
- HOLMAN, R.: *Základy ekonomie pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*
- *Doplňující články uvedené v přednáškách*
- MANKIW, N. G.: *Zásady ekonomie (doplňková)*

EKONOMICKÉ PROBLÉMY NAŠÍ DOBY?

*„Prameny vědy národního
hospodářství jsou dva:
Zkušenost a zdravý rozum.“*

Max Wellner, 1874

1

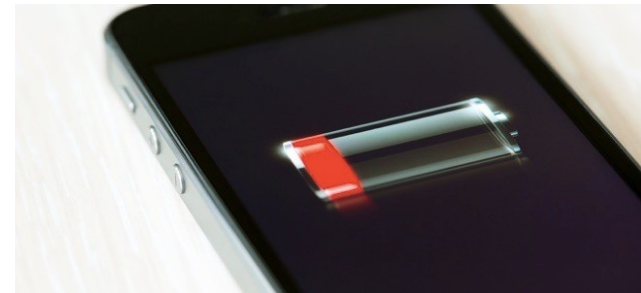
ZÁKLADNÍ PRINCIPY EKONOMIE

EKONOMIE

z řeckého *oikonomia* („správa domácnosti“)

- věda, která zkoumá, jak společnost obhospodařuje své vzácné zdroje (Mankiw)
- věda o lidském jednání (Holman)
→ potřeby jsou neomezené, zdroje omezené

Ekonomie vs. ekonomika

"Oh, it's not a spell — it's
a new economic theory."

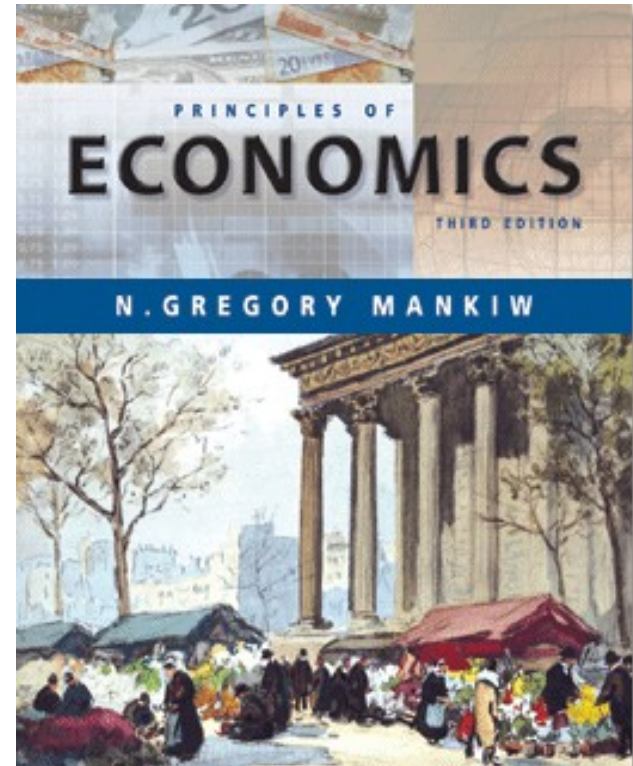
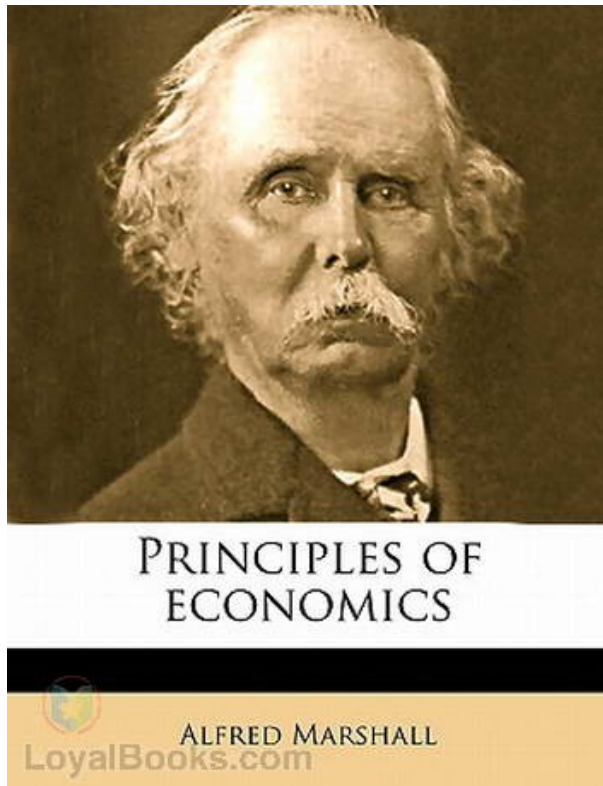
...TEORIE VS. PRAXE

ERRATA

Ekonomika je věda ne zrovna exaktní. Je to jako předpověď počasí.

Když ekonomie roste, je nižší nezaměstnanost a lidem se daří lépe.

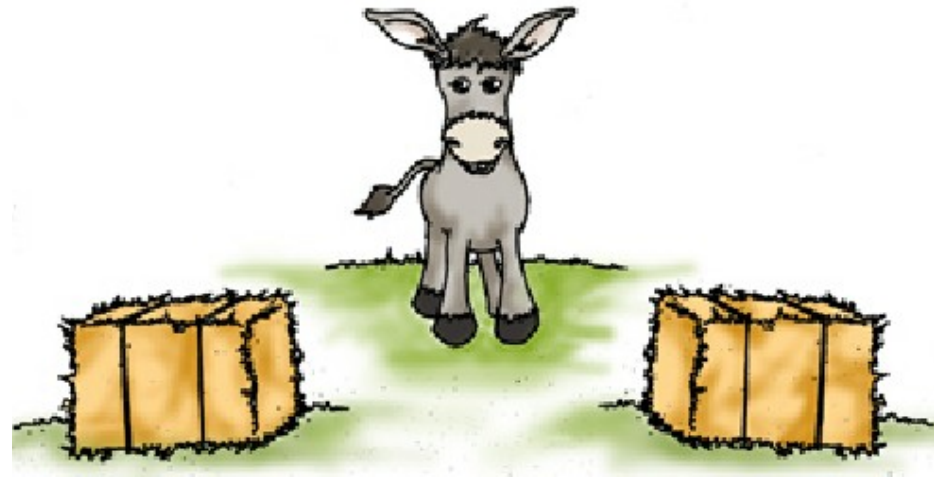
ZÁKLADNÍ PRINCIPY EKONOMIE (PODLE MANKIWA)

1. ROZHODOVÁNÍ SUBJEKTŮ

Volba mezi alternativami

- Svíčková nebo řízek?
- Škodovka nebo Renault?
- Petr nebo Pavel?
- Efektivnost nebo rovnost?

1. ROZHODOVÁNÍ SUBJEKTŮ

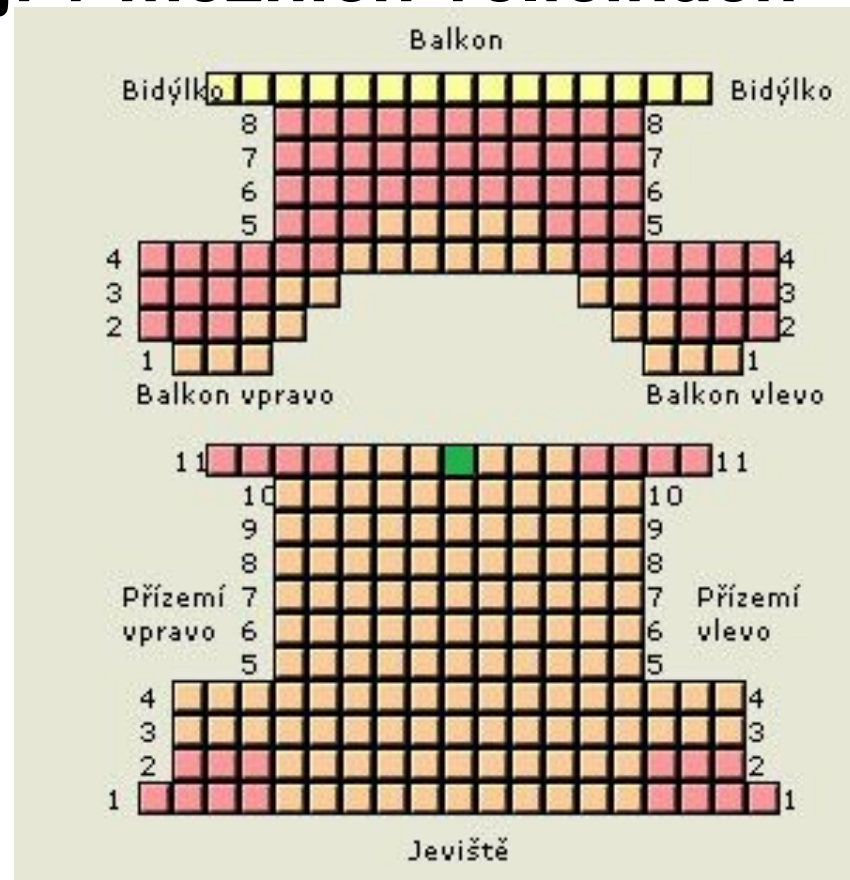
Cena něčeho je dána tím, čeho se musíte vzdát pro jeho získání

- srovnávání nákladů a přínosů různých alternativ
- **náklady (obětované) příležitosti**

150 g	<i>Kuřecí plátek s broskví a sýrem</i>	110 Kč
150 g	<i>Kuřecí nudličky se sýrovou omáčkou</i>	119 Kč
150 g	<i>Smažená kuřecí kapsa plněná nivou a šunkou</i>	122 Kč
150 g	<i>Bramborák plněný kuřecí směsí</i>	125 Kč

1. ROZHODOVÁNÍ SUBJEKTŮ

Racionální lidé uvažují v mezních veličinách

1. ROZHODOVÁNÍ SUBJEKTŮ

Lidí reagují na podněty

- mezní příjem převyšuje mezní náklady → jednání

2. JAK PROBÍHAJÍ INTERAKCE MEZI LIDMI

Obchodem si mohou polepšit obě strany

Trhy jsou obvykle dobrým způsobem organizace ekonomické aktivity

- tržní ekonomika
- neviditelná ruka trhu

Vlády mohou někdy zlepšit výsledky fungování trhu

- tržní selhání (externality, veřejné statky, tržní síla (NEDOKO), asymetrické informace)

3. JAK FUNGUJE EKONOMIKA JAKO CELEK

Životní úroveň závisí na schopnosti země vyrábět statky a služby

- **produktivita**

Tiskne-li vláda moc peněz, ceny stoupají

- **inflace**

Krátkodobě lze volit mezi inflací a nezaměstnaností

- **Phillipsova křivka**

EKONOMIE NÁS UČÍ ...

- ... přemýšlet o alternativách
- ... ohodnotit náklady dané volby
- ... pochopit vazby mezi událostmi

• FAMOUS ECONOMISTS •

Adam Smith Karl Marx David Ricardo Paul Samuelson Milton Friedman Thomas Malthus John Keynes Friedrich Hayek

EKONOMIE JAKO VĚDA

Metody

- není (?) exaktní věda

Role předpokladů

- **ceteris paribus** (= za jinak nezměněných předpokladů)
- racionální chování člověka

Modely – zjednodušení reality

Pozitivní X normativní tvrzení

- popis (*je*) X hodnocení (*mělo by být*)

mikroekonomie X **M**AKROEKONOMIE

CETERIS PARIBUS

Co se stane s cenou vajíček, když v ČR vypukne epidemie ptáčí chřipky?

- Mohou zdražit (málo vajíček -> vzácné)
- Cena se nemusí změnit (dovozy)
- Cena může klesnout (odstranění cel na vejce)

***ceteris paribus** = nemění se nic kromě množství českých vajec, zahraničních je stále stejně => vejce zdraží*

POZITIVNÍ NEBO NORMATIVNÍ?

Měli bychom zavést povinnou maturitu z matematiky.

Gymnaziální studenti jsou u státní maturity úspěšnější než studenti ostatních středních škol.

Vláda by měla zvýšit minimální mzdu.

Vyšší minimální mzda povede k vyšší nezaměstnanosti.

Hlasitý poslech hudby nenávratně poškozuje sluch.

Neměl bys mít tu hudbu puštěnou tak nahlas.

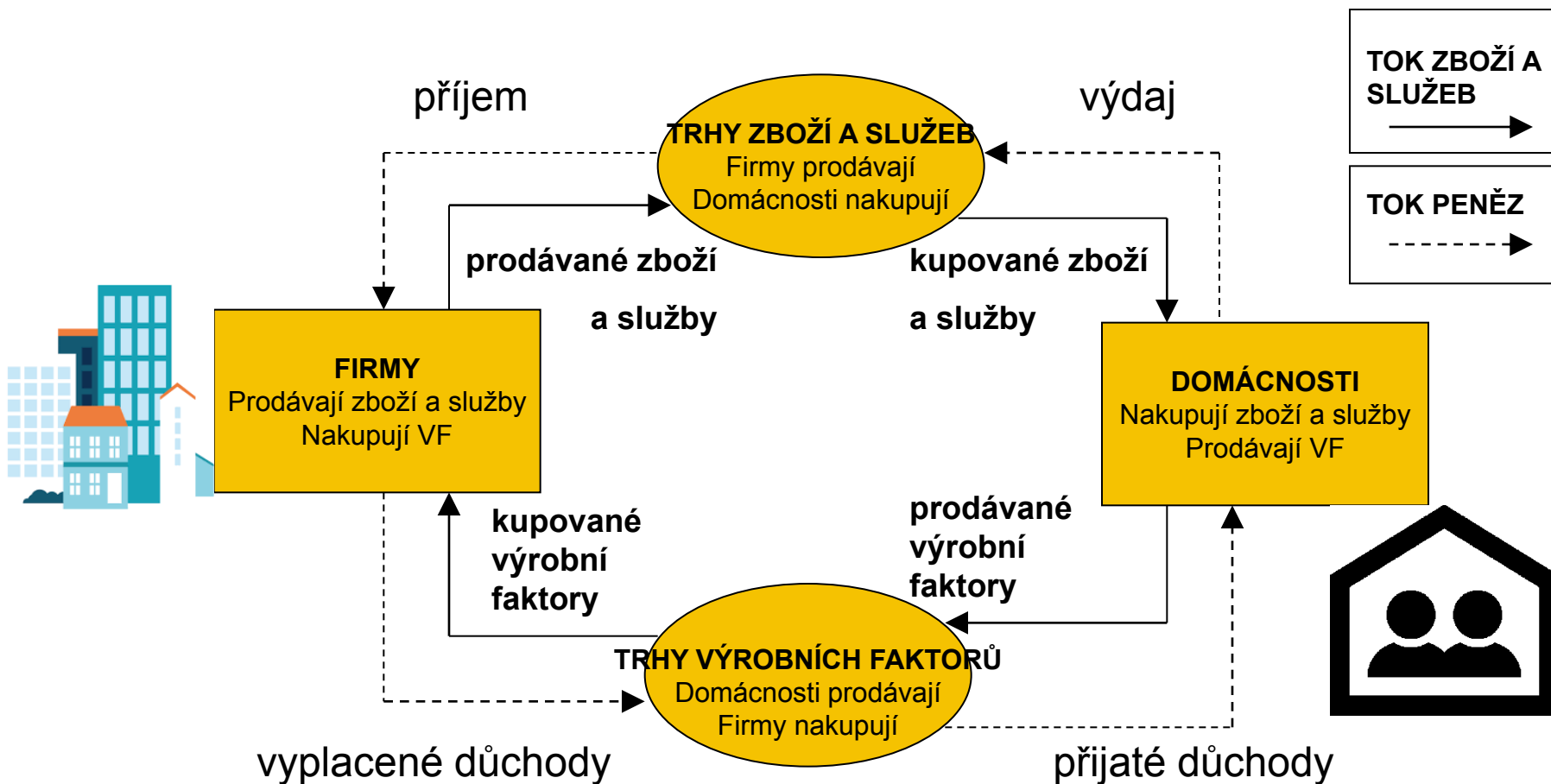
RACIONÁLNÍ CHOVÁNÍ ČLOVĚKA

Paní Nováková by chtěla jít v sobotu s manželem na koncert, on však chce jít na hokej. „Jak můžeš dávat hokeji přednost před krásnou hudbou?“ diví se paní Nováková a začíná pochybovat o racionalitě svého manžela. Je paní Nováková racionálnější než pan Novák?

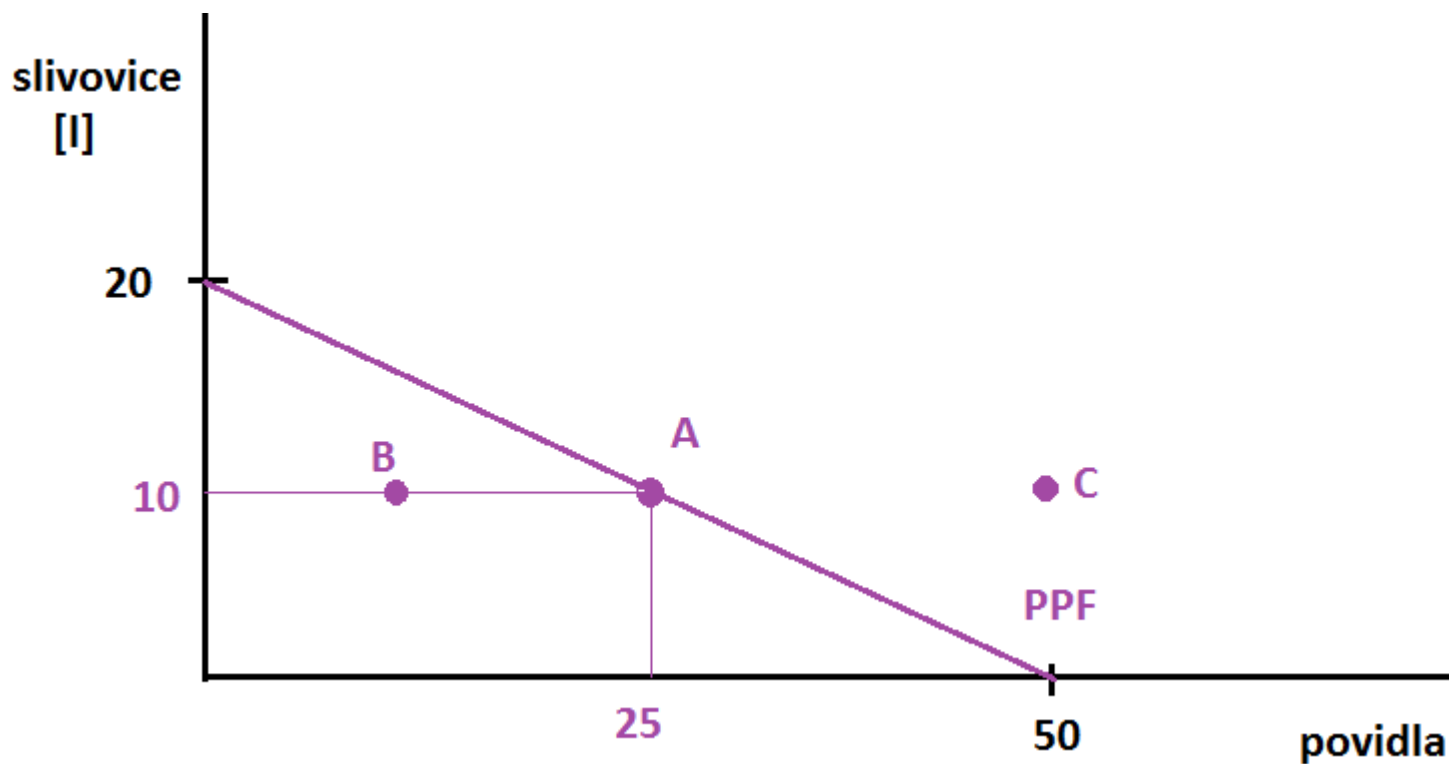
MODEL 1: EKONOMICKÝ KOLOBĚH

MODEL 2: HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ

1 litr slivovice 10 kg švestek
1 kg povidel 4 kg švestek
z 1 stromu 200 kg švestek

CO ZACHYCUJE HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ?

= graf, který ukazuje různé kombinace výstupu, které může ekonomika vyrobit při daném množství výrobních faktorů a úrovni výrobní technologie

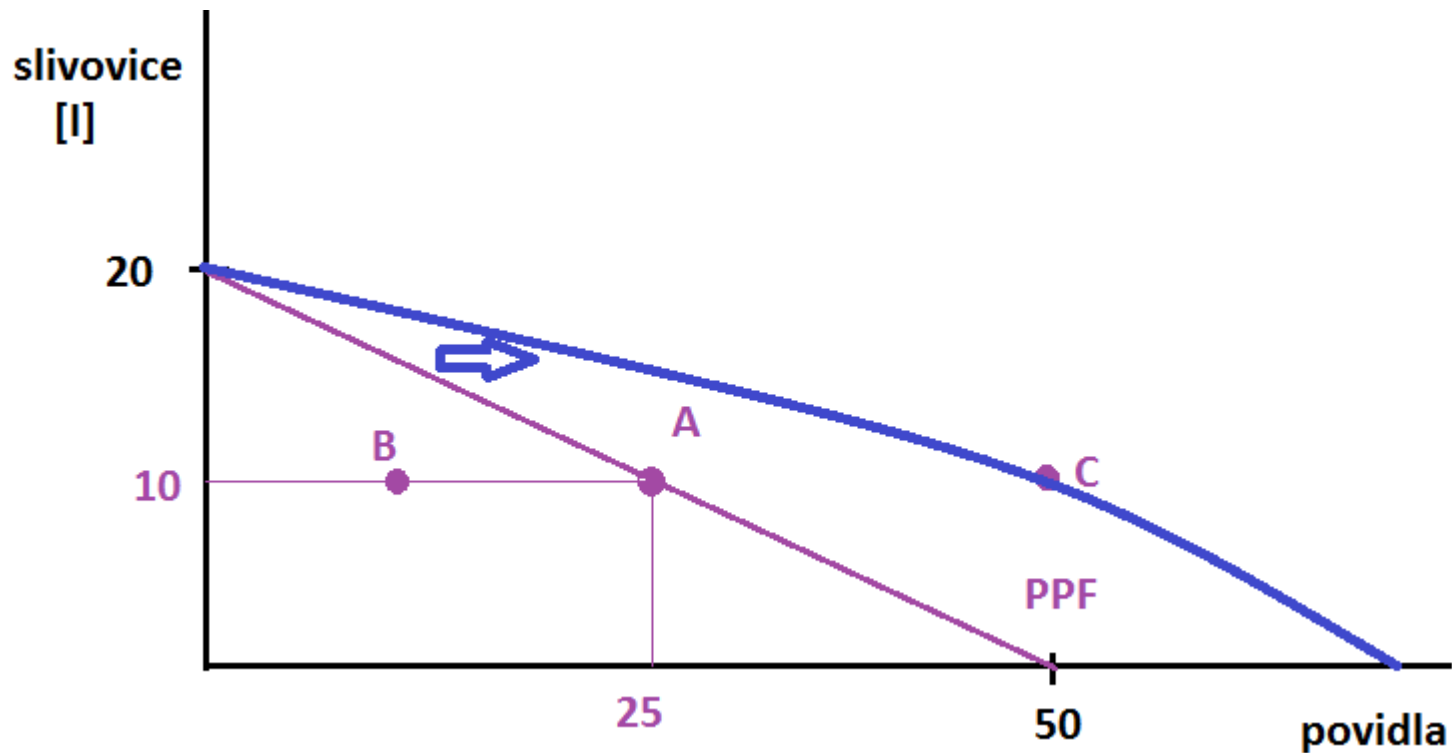
Efektivitu

Alternativy

Náklady obětované příležitosti

Ekonomický růst

POSUN HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ

Technologické zlepšení u výroby povidel

NESHODY EKONOMŮ

Rozdíly ve vědeckých soudech

- pochybnosti o platnosti alternativních teorií
- např. zdanit příjem nebo spotřebu?

Rozdíly v hodnotách

- spravedlnost (?)
- např. mají bohatší platit víc?

Vliv „amatérů“

- každý se považuje za ekonoma

***„NĚKTEŘÍ EKONOMOVÉ TVRDÍ,
ŽE SOUČASNÁ SITUACE NA NEJVĚTŠÍCH FINANČNÍCH
TRZÍCH V USA, PRUDKÝ RŮST CEN NEMOVITOSTÍ
A DALŠÍ SIGNÁLY JSOU PŘEDZVĚSTÍ BLÍŽÍCÍ SE
EKONOMICKÉ KRIZE, KTERÁ BY MOHLA BÝT JEŠTĚ
HORŠÍ NEŽ TA PŘED DESETI LETY.
SDÍLÍTE PODOBNÉ OBAVY?“ (REFLEX 35-17)***

L. Kovanda: Na krizi je zaděláno od roku 2008.

***M. Singer: Ne, obavu, že na obzoru je větší krize než ta
minulá, rozhodně nesdílím.***

***P. Kohout: Teorie o blížící se krizi jsou senzacechtivé a fakty
nepodložené.***

EKONOMICKÝ KONSENSUS

Cla snižují ekonomický blahobyť (93 %)

Minimální mzda zvyšuje nezaměstnanost mladých lidí.

Vysoký státní dluh ekonomice škodí.

POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ:

Jak funguje trh?

